

Dan H. Andersen
Store Nordiske Krig
2bind: 1112 sider

Politikens Forlag Man bliver mere end ydmyg af at læse sådan et kæmpeværk. To bind med henholdsvis ti og elleve år af den store krig, der havde enorme konsekvenser for lande og befolkninger.

Frederik den 4. planlægger i år 1700 et opgør med arvefjenden Sverige. Timingen ser ud til at være på kongens side, idet de øvrige omkringliggende lande også opfatter Sverige som en øjebæ. Men så træder krigerkongen Karl den 12. i aktion, og den danske konge bliver tvunget til retræte. Men træder dog ind i krigen igen ni år efter, idet han håber, han nu har samlet styrke nok; både mentalt og fysisk og soldatermæssigt. Mener han.

Danskerne møder svenskernes hær ved Helsingborg By, der bliver arnestedet for et afsindigt, brutalt og epokegørende slag, der giver Danmark et enormt nederlag og er med til at grundlægge den holdning til arvefjenden, som vi i mange tilfælde har den dag idag. Og omvendt. Sagde nogen stenkast??

Efter det mislykkede felttog i Skåne bliver flådens rolle at blokere de svenske besiddelser i Nordtyskland. En række succesfulde søslag sikrer dansk herredømme i Østersøen. Og krigsskuepladsen flytter sig nu til den svenske kattegatkyst. Her træder Tordenskjold så i aktion.

Og sådan blusser alting frem og tilbage i 21 år, indtil Sverige overgiver sig, og Den store Nordiske Krig er slut. Europa er forandret for altid.

Ovenstående er naturligvis uendeligt kortfattet. Vil man dybere til bunds i stort set alle elementer ved krigen, er de to bind her et særdeles godt bud. Vi læser om de hemmelige sammensværgelser, de forbitrede stridigheder der udkæmpes om Sveriges baltiske og tyske provinser, om Sveriges angreb på Norge samt det danske riges vej mod den totale opløsning. Dan Andersen er fantastisk til at fremstille, efter hvad vi kan bedømme, stort set samtlige nuancer i krigen, lige fra de militære og krigshistoriske begivenheder og til fortællingen om, at krig er et kronologisk værk med en begyndelse og en slutning. Og som på trods af navnet Store Nordiske Krig altså efterlod et forandret Europakort, eftersom såvel Ukraine som Rusland og Krim og mange andre landområder blev involveret.

Dan Andersen, skal vi lige love for, får masser af nuancer med, også af de mere brutale som halshugninger og hovedet på hjul og stejle, fortalt i detaljer, og hvor grusomt dette kan være, ja så hører det med til krigens rædsler og er altså også en vigtig del af fortællingen om den store nordiske krig.

Tiden var fascineret af henrettelser. Der var store mængder tilskuere til henrettelsen af berømte forbrydere, og til de uheldige, som ikke fik plads i første række, var der mængder af pamfletter,

som i detaljer beskrev henrettelsen. Ikke mindst var der en morbid interesse i den dødsdømtes adfærd.

Og så bliver der ellers smæk for skillingen over de næste sider, der beskriver Patkuls henrettelse i 1707 i den lille by Kasimierz. Uanset om det er forhandlinger, henrettelser, beskrivelser af vejr og vind, afledningsmanøvrer eller slægtsbeskrivelser, dyrekampe og rævekast eller Storbritanniens problem med forsyning af hamp, så er forfatteren dygtig til at sprogligt at sandsynliggøre begivenhederne, så de får relevans for historien og troværdighed for læserne.

Et ganske enkelt elegant værk, der er skrevet i et meget nutidigt og særdeles forståeligt sprog, og som må tale til alle med den mindste interesse for historie.